

KURJER LITEW-SKI

w WILNIE dnia 25. Kwietnia V. S. ROKU 1808.

S. PETERSBURG VS. d. 10 Kwietnia. Dalsze czynności wojsk Rosyjskich w Szwedzkiej Finlandyi. D. 9 Marca do Sweaborga posłany rano Konsyliarz Hagelstrem, przy nim Porucznik Suchtelen z przełożeniem, ażeby wystrzaliły tey twierdzy nie były kierowane ku miastu, gdzie od szkody i zguby zachować należało mieszkańców, którzy są przyjaciele i ziomkowie garnizonu Szwedzkiego; przez wzajemność iedynie dla ocalenia tychże obywatelów Rosyianie zakładali batterye z boku nie zajmując miasta najmniey nie należącego do wojennych czynności. Komendant Wice Admirał Cronstedt z początku odpowiedział, że jeśli nie przestaniemy kusić się o Sweaborg, miasto będzie spalone, wkrótce iednak przysłał ostrzeżenie, iż zgadza się ażeby zostało w pokoju. G. Buxhewden poruczywszy G. inżynierów Suchtelen główny dozór nad oblężeniem Sweaborga i przyszłemi umowami z nieprzyjacielem, a GL Kamińskiemu dawszy zupełny przepis względem zakładania batteryi, sam udał się ku Eknes chcąc obeyrzeć fortyfikacye Changut i odwieźć Abo, przeto główną kwaterę przeniósł do Wilnesbruk. GL Kamiński z dywizyą 17 znajdujący się w Helsingfors i okolicach został na miejscu Raiewski za nieprzyjacielem idąc do Christianstad dla spalonych mostów na wielkim gościńcu iść musiał drogą zimową na Satmola; Szwedzi według odgłosu bawili częścią w Christianstad, straż ich tylna w Lapfard. Inne wojska Rosyjskie zostawiwszy strzelców w Biorneburgu do Raumo poszły, Nystadu, Wirmo i Abo. Grenadyerowie półku Rianzańskiego z Borgo przeszli do Helsingfors mając pomagać w robocie zajętej pod Sweaborg dla przedszego wzięcia twierdzy.

D. 10 główna kwatera w Wilnesbruk. GM. Raiewski w Sastraola spoczywał; inne wojska zmierzwały na miejsce przeznaczone. GM. Szepielew o godzinie 11 wkroczył do stolicy Finlandzkiej Abo. Uprzejme wojsk Rosyjskich przyjęcie od obywatelów, tych zachowanie się spokojne pokazywały ich radość i ochotę. W mieście znalaziono znamie i należące do milicyi, 16 armat, nieco broni, rzeczy złożone w magazynach i wojenne porządki ieszcze w połowie lutego uwiezione i zepsute. Przy porcie od miasta Abo 3 wiorsty oddalonym znajduje się zamek starożytnością znamienity, w nim znaleźliśmy armat bez lawetów zdatnych do użycia 82, niezdatnych 175, bomb 80, kul 1350. Flotylla Szwedzka złożona z 65 szalup działowych, innych statków, i fregaty przez Admirała Hielstern spalona, armaty których na każdym 2 były, na fregacie 16 zatopione; matkowje odesłani do Vasa; na rzece wpadającej tu

od morza zazimowało kupieckich okrętów większych 12, mniejszych tyleż, kilka iest nowo zbudowanych na werfcie. Dywizya Rosyjska która zaięła miasto ważne dla wojsk naszych ze wszelkiego względu, składała się z 53 Officyerów, 1571 żołnierzy. Kornet Obrezkow który przyniósł o tém doniesienie J. J. Mości otrzymał pierścień bryllantowy. Po zaięciu Abo całą Finlandyą przeczytać możemy za podbitą. G. Buxhewden daie opisane następujące tey krainy.

Znaczne porty które utworzyło przyrodzenie po wszystkich brzegach Fińskiej i Bothnickiej odnogi, dają sposobność utrzymywania flott wielkich. Lasy któreimi napełniona iest cała Finlandya Szwedzka, łatwość za pomocą wieiu rzek i jezior zplawiania drzewa do samych portów, do budowania okrętów rzadka; które i teraz po wielu miejscach w znaczney liczbie budują się przez obywatelów prywatnych na wolną sprzedaż Anglikom, Portugalczykom, i drugim narodom. Handel drzewem i innemi produktami składa część znakomitą dostatków Finlandzkich, który z czasem przez związek z handlem S. Petersburgskim wziąć może wzrost bardzo wielki. Chociaż ten kraj nie iest z przyrodzenia obdarzony w produkta ziemskie iak szczęśliwsze strony Rosyi południowej, iednak przed 2 laty z niego wyprawdzano zboże do obcych narodów, teraz nawet przy dwuletnim nieurodzaju nie widać ieszcze wielkiego niedostatku i nędzy u mieszkańców. W pożyciu ich i pomieszkaniu wydaie się nadzwyczajne ochędóstwo, porządek, obyczajność, i niepospolity stopień oświecenia. Liczba wielka żelaznych fabryk, miedzianych kopalni, łatwość rozkrzewienia innych rękodziel i wielorakiego przemysłu, słowem wszystko temu kraiovi daie wagę bardzo znaczną.

D. 11 Marca główna kwatera w Abo. G. Buxhewden przybył do miasta o 9 z rana; przy weyściu był zpotykany przez Gubernatora prowincyi Abo i Biorneburg, Biskupa, wszystkich urzędników i obywatelów; w mowach do wodza Rosyjskiego mianych przy tém zdarzeniu oświadczone gruntowną nadzieję w miłosierdziu J. J. Mości. Jazda lekka pod kommandą Porucznika Wiszniewskiego zaięła miasto Nystadt gdzie nic nie znalaziono z wojennych potrzeb któreby własnością były rządu Szwedzkiego. Tego d. z Łowisa do Helsingfors przeszły z kompanie pionierów.

D. 12 Marca główna kwatera w Abo; w tym d. z okoliczności wstąpienia na tron J. J. Mości odprawiło wojsko modlitwę, G. Buxhewden dał obiad, na który zaproszono szlachtę, urzędników, duchowieństwo, Akademię; gdy pili wszyscy zdro-

wie Monarchy, ognia dawano z armat. GL. Tuczakow donosił, że w Kuopio zostawiwszy 4 bataliony piechoty, huzarów nieco i kozaków na zasłone prowiantu i ubezpieczenie dywizji swojej od drogi Uleaborgskiej, którą nieprzyjaciel z Savolax postępował, sam z 5 batalionami i kozakami szedł do miasta Vasa.

D. 13 główna kwatera w Tenali, gdzie odebrano wiadomość od G. inżynierów Suchtelen, iż po niejakiej przewłóce nakoniec d. wczorayszego widział się z nim Komendant Sweaborga. Wojska Rossyjskie iak upewnia G. Buxhewden i donosi główny Kommissiонер prowiantski, opatrzone we wszystkie żywności i potrzeby do 1 kwietnia, nadto dla 21 dywizji z magazynów zapasnych przesłano wiele żywności służyć mającej do 21 kwietnia, dywizya 17 opatrzona także prowiantem, furazem, porcyą do 1 kwietnia, niektóre półki na czas dłuższy; dywizya 5 odbiera żywność prosto z transportów idących z Neiszlot i Wilmaustrandu; te transporta z miejsc wyliczonych i wielu innych idą bez przerwy w całej Finlandyi; przeto armia wszystkiego mieć będzie dostatek do 1 Maja. Cały żołąd na terytorii styczniowy dla całej armii w monęcie srebrnej przywieziony do Fridrichshamu, z kąd przed upłynieniem czasu zwyczajnego półkom oddany będzie. Dla Generałów i Oficyerów racynie pieniędże wydane do d. 1 Marca. D. 4 do Helsingfors przybyła apteka korpusowa, mająca opatrzyć szpitale za granicznymi lekarstwami. Główny Doktor Euegelin donosił Ministrowi wojennemu, że iak szpitale tak półki armii Finlandzkiej ze względu na lekarstwa nie doznają żadnego niedostatku.

D. 14 główna kwatera w Eknes. G. Buxhewden ogląda Changut z przyległymi wyspami i twierdzami. Przygórek to imie noszący ma z skały zachodzące w morze, między którymi jest obszerna zatoka zasłomona od głębiny kamieniami podwodnymi, na tych założone są osobne fortyfikacye zamykające wejście od morza i odnogi która idzie ze wschodu od Roczensalm, z zachodu od Abo pokryta wielo małymi wyspami. Dwie twierdze Gustaw Wern i Gustaw Adolf od lat 17 tam budować zaczęto z kamienia dzikiego; obie mają fortyfikacye bokowe i kazematy; mury już dokończone wszystkie są obrócone ku Rossyi, od zachodniej strony nie zaczęta jeszcze robota. Wyspy na których leżą te fortyfikacye nie są co innego, iak skały granitowe podnoszące się nad powierzchnią morza; chcąc tu fortyfikacye zakładać, trzeba było próchem wysadzać na powietrze nierówności wszelkie. Trudy podjęte od lat wielu, pot obficie wylany pracujących iasnie pokazują ważność tego miejsca ze względu na bezpieczeństwo brzegów i utrzymanie morzem komunikacyi. Twierdza Meierfelsklip leży we środku zatoki, która może się nazwać znakomitym przed portem; z tej twierdzy strzelać można po całej okolicy; lecz ściany ma drewniane bardzo stare, ztąd wnosić trzeba, że tu Szwedzi zakładać mieli fortyfikacye ze skały podobne innym. Na przygórkach Changut albo raczey na tak zwanej

górze Królowey między skałami znajduje się bardzo słaba fortyfikacya zasłaniająca armaty, które bronią całej zatoki. Wszystkie te twierdze, pomieważ jeszcze nie są dokończone, nie mogą dać sobie na wzajem obrony w każdym punkcie.

Po ścisłym weyrzeniu znaleźliśmy w Changut armat i moździerzów 16, do nich kul i bom 2181; w zbrowiowni było cokolwiek potrzeb artylleryjskich i różnych rzeczy, narzędzi, żelaza w sztabach i drzewa. W Gustaw Adolf armat i moździerzów 8, bomb i kul 392, w Gustaw Wern armat i moździerzów 25 bomb i kul 1461, w obu twierdzach cegły 100 t. w Meierfelsklip armat i moździerzów 7, bomb i kul 559. Na przygórkach Lagorn armat 6, kul 100, strzelb 30. Wszystkie działa w tych fortyfikacyach zagwożdżone, lecz do 10 sztuk naprawili już Rossyanie. Dla ważności tego miejsca G. Buxhewden rozkazał ażeby fortyfikacye opatrzone ku obronie iak tylko mija lody, dla bezpieczeństwa zaś od zachodniej strony zasłonić tymczasem ścianami drewnianymi, i założyć baterya od Abo, gdzie dla statków przechod jest najgłębszy. Reszta później.

MADRID d. 30 Marca. D. 23 raz pierwszy Francuzkie wojska ukazały się pod stolicą; tłumy Hiszpanów na spotkanie wyszły, za nimi Grandowie z ekwipażem okazałym. W. X. Murat rozkazawszy zastanowić się półkom na polu przeglądał wszystkie, nakoniec wiażd odprawił; poprzedała gwardya konna i sztab cały, za tym cała jazda, i dywizya piechoty G. Musnier; 2 dywizye obozem stały na górach otaczających miasto, ulice, okna, dachy napełniali ciekawsi czyniąc radośne okrzyki. Pałac Admiralski znalazł W. X. bogato meblowany dla niego. Nazajutrz X. Asturyi królem okrzykniony przez krajowców przybył do Madritu konno, wtedy jest piękny, stanął w pałacu królewskim. G. Grouchy gubernatorem został stolicy; ten i G. Kapitan Hiszpański przyjmowali W. X. w bramie. Policya poruczono straży z wojska z narodów złożoney. W niedzielę Murat był na Mszy z całym sztabem, z czego budowali się Hiszpani. Król Karol z małżonką w Araniuez bawi, królowa Etrusków znajduje się w Madricie przy X. Asturyi. Od stolicy do Bayonne rozstawiono konie pocztowe dla Imperatora Napoleona; przekonani są Hiszpani o zgubie nieuchronney narodu swego; samo tylko wdanie się i rada Monarchy zprzymierzonego zbawić ich może, przeto czekają przybycia z utęsknieniem.

X. Asturyi królem ogłoszony wysłał natychmiast X. del Parque do Paryza z doniesieniem; później uwiadomiony, że Napoleon zbliżyć się ma do gór Pyreneyjskich, wyznaczył X. Frias, X. Medinaceli, i Graffa Nunnez Grandów i klasy, którzy mają w Bayonne potkać Monarchę Francuzkiego, pozdrowić i do Madritu przeprowadzić, ieśliby chciał odwiedzić Hiszpanią. Równym sposobem X. Asturyi Ministrów stanu Cevallos, Caballero, Folin, Gil, Soler, Leon na urzędach potwierdził. Na miejscu zrzuconego W. Admirała Castilii X. Pokoju postanowił radę morską, któ-

rey sam chce być Prezydentem. Wydał rozkaz ażeby głównejsze gościńce w całym Królestwie naprawione; kanał Manzanares rzekę Inroma zprowadzić mający do Madritu, dawno zaczęty kończyć zalecił.

Pisma tutejsze dla nauki cudzoziemców i krajowych dały wiadomość następującą o upadłym X. Pokoju. Don Emmanuel Godoi urodził się z rodziny ubogiej w Badajoz mieście Estremadury, w młodym wieku przyjął służbę wojskową w gwardyi Króla Karola 3, gdzie sama tylko mieści się szlachta; grywał pięknie na gitarze i śpiewał; ten talent dał młodzieńca poznać dworowi i drogę do szczęścia niepospolitego otworzył. Znał iego Minister Florida Blanca i zalecił królowi jako człowieka, którego przymioty i rozwijający się geniusz naysiękniejszą nadzieję czynił. Oskarżony przed Karolem 3 o życie swawolne, przez Monarchę obyczajów dobrych czciciela wygnany z dworu, powrócił na miejsce utracone r. 1788 gdy Karol 4 na tron wstępował. Odtąd nieprzestannie rosło imię i powaga iego; został naprzód X. Alcudia, później Pokoju w nadgodę podpisanych z Francją traktatów r. 1795, dalej jeszcze Generalissimus i Admirałem V. Castili; otrzymał dobra wielkie w Grenadzie, teraz majątek iego ruchomy i nieruchomy szacują na 90 millionów piastów. Po upadku dobroczyńcy swego Florida Blanca został Ministrem stanu; był przez lat kilkanaście pierwszym i prawie jedynym rządcą Monarchii Hiszpańskiej, do interesów zagranicznych i domowych, cywilnych i wojskowych; rzecz ważniejsza nie stała się bez niego w narodzie. Dopelniając względy nayszyjsze Karol 4 pozwolił iemu zaślubić Infantkę wnuczkę Karola 3, swoją siostrę stryjeczną, córkę Infanta Ludwika, nad którą wyższej dystynkcyi uczynić już nie mógł poddanemu. Słowem Godoi w potomności należeć będzie do liczby mężów rzadkich, których los szczęśliwy podniósł na pierwsze stopnie, ażeby upadek ich był straszliwszy. Zostając pierwszym w narodzie nie zapominał dawnych towarzyszków i przyjaciół, wszyscy do jednego z niższych stopniów na wyższe postąpili. Innych szczegółów nie chcemy wypisywać; teraz Hiszpania zadziśnionych i nieprzyjaciół upadłego pełna, same tylko iego przywady wylicza, obyczajów rozwiązłość, mały wzgląd na religię i przyzwoitość, szafunek rozrzutny i marnotrawstwo skarbu publicznego, łakome skarbów zbieranie dla siebie i rodziny; później znajdzie się podobno nie jeden z obowiązanych i przyjaciół bezstronny człowiek, który Don Emmanuelowi Godoi świadczyć da lepsze i nie skąpe pochwały. Majątek iego niezmierny nie cały został skonfiskowany, gdyż nie cały znajduje się w Hiszpanii; miał kilku agentów za granicą w różnych krajach, którzy kapitałom od właściciela powierzonym dając obrót w miastach handlowych dostatek iego podwajali.

WIEDEN d. 16 kwietnia. W wielki czwartek Cesarz z rodziną przystępował do tajemnic Świętych, po nabożeństwie Franciszek i dawnym

obrzędkiem i Małżonka iego 12 ubogim mężczyznom, 12 ubogim kobietom do stołu usługiwali i nogi umywali. Arcy X Karol pewnie do Paryża nie pojedzie, zatrudnia się przy pomocy Arcy X. Jana doskonalszym urządzeniem departamentu wojennego.

Według wiadomości odebranych z Constanti nopola, po złożeniu z urzędu Reis Eifendego Mustafa 4 odmienił także Kaimakana Tahiar Baszę, czyli zastępcę nieprzytomnego Wezyra w studcy. D. 11 marca pożar obrócił w perzynę pałac Sultanki siostry nieszczęśliwego Selima, i wiele innych gmachów blizkich; było tam wiele sprzętu kosztownego; gwałtowny ogień wyratować nie dopuścił. Wezyr W. jeszcze stoi pod Adrianopolem; spodziewane wojska z Azji bardzo opieszale przybywają do obozów Europejskich przy nayszyjszym nawet od Dywanu zachęceniu. Mustafa Bairaktar utwierdzać Giurgewo, Ruzuk i inne zamki nie przestał. Konsul Francuzki jak wiadomo, uciekł z Trawniku gdy w tym mieście band podnieśli Bośniacy; lecz wrotce przez Baszę ostrzeżony, że spokojność jest przywrócona krajowi, powrócił na miejsce za rozkazem G. Marmont i przy biciu z armat został przyjęty od Farkow. Naczelnik Czerny rozkazał rozpuszczonemu niedawno wojsku Serwianów zgromadzać się pod chorągwie; czynności jednak nieprzyjacielskiej przeciw Ottomańskiej Porcie zaczynać nie chce, dopóki nie odbierze tego upewnienia, że Sultano do pokoju złożyć się nie myśli. Tymczasem Belgradzki Senat zabronił wyprowadzać z kraju za granicę bydło i żywność wszelką, ażeby w przypadku odnowienia wojny armie narodowe nie doznały niedostatku. W całej Serwii pokazało się nadzwyczajne mnóstwo wilków; na których występienie gdy niewystarczyły sposoby pospolite, Czerny kazał ruszyć 7 batalionów strzeleckich i kraj oczyścić.

LONDYŃ d. 20 Marca. Z wyspy S. Domingo mamy doniesienie, iż G. Ferrand komendant w części Hiszpańskiej odebrawszy niemający posiłek z Europy, zamysła przystąpić do odzyskania części Francuzkiej; niezgoda i wojna domowa między naczelnikami Murzynów Christophe i Pethion trwające mogą dzieło ułatwić; które ażeby prędzej uskutecznić, Ferrand podobno wszedł w skryte umowy z Pethionem. Gubernatorowie wysp Francuzkich Martiniki i Guadalupe naprawiają twierdze swoje, uzbrajają i ćwiczą lud czarny, właśnie jakby atakiem blizkim od Anglików byli zagrożeni.

Jeszcze Kongres Amerykański nie rozwiązał pytania, wojnę czyliż pokoy z Anglią R. ta mieć będzie; tym czasem zatrudniał się piśaniem ustawy, stolicą narodą, mieszkaniem władzy prawodawczej i wykonawczej ma zostać Washington, czyliż będzie przeniesione do innego miasta; przy pierwszym zbieraniu głosów pokazała się nieiaka większość za przeniesieniem; jest nadzieja że w drugiem wygórnią ci którzy nie chcą odmiany. Drugie pytanie było, czyli miasto New York ma być utwierdzone, i jakim sposobem to miasto nay-

lepiej utwierdzone być może, aby do niego nie weszli Anglicy, którzy w niém utrzymywali się naydłużey podczas rewolucyney wojny. Stronicy Angielscy na których nie zbywa w Kongresie, przeciwią się fortyfikacyom od Prezydenta Jefferson projektowanym, lecz rząd i część zdrowsza narodu pragną miasto ubezpieczyć na wszelkie przypadki. Sławny Payne podał Kongressowi prozbę, ażeby iemu naród obmyślił nagrodę za dawne i późniejsze zasługi.

Królewicz X. Kent nie otrzymał uoyca Króla o które prosił pozwolenia, żeby mógł sam osobiście bronić zagrożonego oblężeniem Gibraltaru, i o tём odmówieniu przez pisma publiczne donosił Officyerom, z któremi w 3 częściach świata, iak mówi, służył, usprawiedliwiając się że nie z własney winy nie może krwi przelewać za oyczyznę, i dopełnić rycerską powinność iako wspomnianey twierdzy Gubernator. Wnoszą ztąd niektórzy, że rząd pewnieysze ma doniesienia, iż woyska nieprzyjacielskie zgromadzające się w Hiszpanii do innych wypraw tajemnych, nie do oblężenia Gibraltaru są przeznaczone.

Dziś Ministrowie od posła naszego z Stockholmu wiadomość odebrali o wtargnieniu woysk Rosyjskich do Finlandyi i zaięciu tego kraju. Wyrazić trudno iak smutne wrażenie ten przypadek uczynił na umysłach. Ostatni z Angielskich zprzymierzeńców na lądzie Europejskim nie uniknął losu innym powszechnego! Gustawowi Adolfowi przez siebie na niebezpieczeństwo tak wielkie narażonemu Brytańnia W. żadnych prócz pieniędzy posilków nie dała. Tu już Ministrowie nawet wymówić się nie mogą, że ich nie przyrzekli upadającej pod ciężarem Szwecyi. Lud Angielski to zdarzenie ma za ostatnią i naywiększą klęsk własnych. Gdzież są, pyta się Opozycya owe flotty niezwalczone które Gustawa Adolfa miały ratować od zguby? gdzie liczne woyska, które z Szwedzkimi połączone klęsk ich lub chwaliły częśćkę odnieść miały? Prawdziwie polityka Ministrów niepojęta; gubią iednego po drugim z tak wielką łatwością zprzymierzeńca, powiększając dobrowolnie i rozmyślnie potęgę nieprzyjaciół, dla tego iedynie podobno, żeby w dzieiach czytała potomność zdumiała; że Brytańnia W. sama przez czas nieiaki z całym światem miała nierówną walkę, nie troszcząc się bynajmniej iaki będzie koniec. Zapowiada już Opozycya, że wkrótce sto tysięcy prozby do Parlamentu podane będą od obywatelów i prowincyi wołających o pokoy.

PARYZ d. 9 kwietnia. Za Imperatorem Napoleonem iego małżonka wyjechała do departamentów Francyi południowey. Dwór nasz po Królu Duńskim wziął załobę na 3 tygodnie. Z Neapolu wiadomość przyszła, że G. Regnier obległ i dobył zamek Scylla ostatnią dzierzawę Ferdynanda 4 na lądzie Włoskim, garnizon uszedł do Sycylii na 50 batakach, w twierdzy nie znaleziono dział nad 25. Napoleon stanął w Bordeaux; gdy przybył do Tours, spotkał Monarchę poseł od X.

Asturyi przysłany; lecz nie miał tam audyencyi, listy tylko Marszałkowi Duroc oddał, i za dworem pojechał. Minister morski ogłosił krótką wiadomość o szczęśliwém krążeniu niektórych statków Francuzkich; między innemi 2 fregaty przez dni 65 pozymały 17 rozmaitych okrętów, których ładunek 4 t. beczek oszacowano półosma mill. De-lille wierszopis nowe dzieło zakończył o 3 podziałach natury, które w następującym blisko Maiu ma być na świat wydane. X. Meklenburg Schwerin niedawno przyięty do związku Reńskiego 1900 ludzi na obronę pospolitą ma dostarczać; w krótkce za przykładem iego póydzie Dom X. Meklenburg Strelitz.

COPPENHAGA d. 12 kwietnia. Kapitan Jessen poymany został przez eskadrę Angielską, do której należy okręt Nassau od 64 armat dawniey Holsztyn, Duńczykom wydarty r. 1801 pod Coppenhagą przez Lorda Nelson. O eskadrze Szwedzkiej nie mamy żadnych wiadomości. Angielskie zaś okręta podawnemu stoją w Sundzie i Belcie iak zdaie się nieczynne, podobno czekając posilków znaczniejszy z oyczyzny dla zaczęcia iakiey wyprawy na morzu północnem. Jeden z poymanych od nieprzyjaciela Duńskich Officyerów odesłany z Gothemburga powiada, że Krol Gustaw Adolf z posłem Brytańni W. udali się z Stockholmu do Udevalla bliżey granic Norwegii, co zdaie się grozić temu krajowi blizkim naiazdem; w Gothemburgu zaś czekają wkrótce Szwedzi przybycia liczney armii lądowey Angielskiej. Fryderyk 6 uformował półk nowy pieszy głów 1800 liczący, Coppenhagskim zwany, ktorego powinnością będzie strzedz i bronić stolicę podczas wojny. Po wstąpieniu na tron Króla nowego ofiary dobrowolne na zbudowanie flotty nie tylko nie zmniejszyły się u nas, owszem obywatele wszystkich prowincyi z większą gorliwością i ochotą znosić zaczęli do skarbu cokolwiek uiąć mogli domowym potrzebom; z kąd budowla mniejszych statków i uzbraianie onych idzie z pośpiechem nadzwyczajnym; już przy uściu portu stołecznego widzimy stojącą flottyllę, która z tey strony przynajmniej Coppenhagę od bambardowania zasłoni. Przez cieśninę Sund w roku terazniejszy żaden ieszcze okręt kupiecki nie płynie, chociaż wiosenna żegluga dawno jest otwarta. Ponieważ z Anglii kupieckie flotty nie przychodzą na północ, wyiowszy małą liczbę okrętów do Szwecyi przeznaczonych, a z drugiey strony nieprzyjaciel ma znaczną potęgę morską przy brzegach Selandyi, dla tych przyczyn korsarze Duńscy rzadko wychodzą na morze. Woysk Francuzkich nie wiele znajduje się w Fionii, gdyż ta wyspa bez magazynów opatrzonych wczesnie ledwie żywić może własnych mieszkańców, obcego żołnierza liczbę zwłaszcza tak wielką utrzymać nie może; przeto zprzymierzeńce rozłożyli się naybardziej w Holsztynie i Sleswicku.